

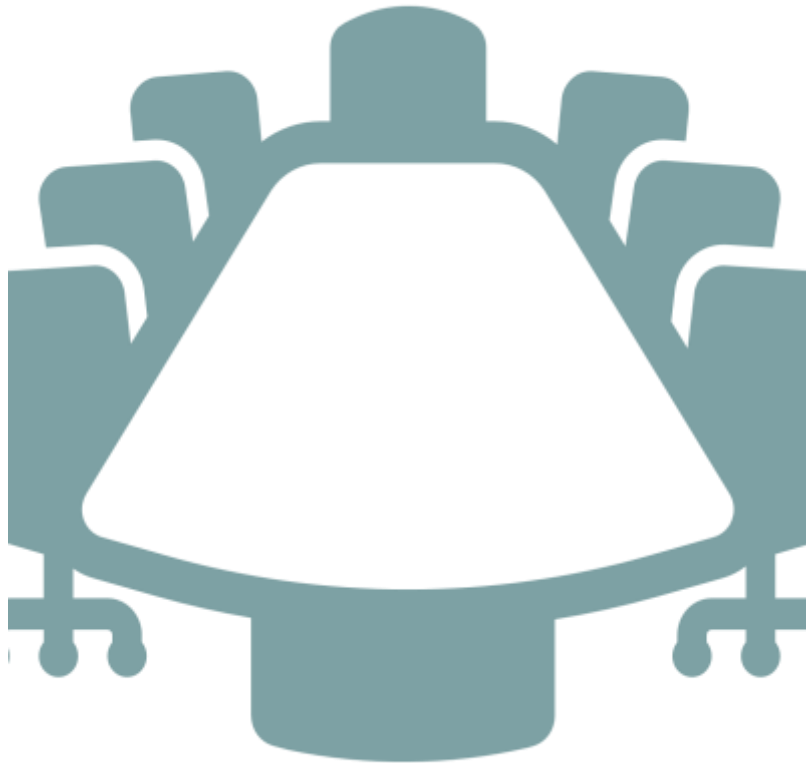
Kommunstyrelsens uppsiktsplikt

Agenda

- Kort om övergripande bestämmelser
- Regler som rör uppsiktsplikt i förhållande till nämnder
- Regler som rör uppsiktsplikt i förhållande till bolag, föreningar och stiftelser
- Regler som rör uppsiktsplikt i förhållande till kommunal samverkan
- Något om privata utförare
- Exempel på "kontrollmedel"
- Åtgärder och ansvarsutkrävande

Kommunstyrelsens uppdrag

Kommunstyrelsens uppdrag regleras i lag och reglemente. Huvudsakligen i:

- Kommunallagen
- Kommunstyrelsens reglemente och
- Det gemensamma nämndreglementet för Tyresö kommun.

Kommunstyrelsens uppsiktspflicht

- Styrts av lag och reglemente
- Omfattar i mer eller mindre direkt mening all kommunal verksamhet, utom kommunrevisionen

Kommunstyrelsens lagstadgade uppsiktsplikt - övergripande

KS ska leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter

KS ska ha uppsikt över

1. Övriga nämndernas verksamhet
2. Avtalssamverkan som sker enligt 9 kap. 37 § eller enligt annan lag
3. Kommunal verksamhet som bedrivs i kommunala bolag och kommunalförbund

Styrelsen ska årligen pröva om verksamheten bolagen varit förenlig med det kommunala ändamålet samt löpande vidta åtgärder för att säkerställa kraven i 10 kap KL

Styrelsen ska följa de frågor som kan inverka på kommunens ekonomiska ställning

6 kap 1 § KL

Kommunstyrelsens reglemente

1 § Styrelsen har ett helhetsansvar för kommunens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning. Styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet (**ledningsfunktion**).

Styrelsen ska också ha **uppsikt** över verksamhet som bedrivs i kommunala företag, stiftelser och kommunalförbund.

Styrelsen ska leda kommunens verksamhet genom att utöva en samordnad styrning och leda arbetet med att ta fram styrdokument (**styrfunktion**).

Styrelsen ska följa de frågor som kan inverka på kommunens utveckling och ekonomiska ställning och fortlöpande i samråd med nämnderna följa upp de fastställda målen och återrapportera till fullmäktige (**uppföljningsfunktion**).

Styrelsen ansvarar för uppgifter som inte lagts på annan nämnd (**särskilda uppgifter**).

Uppsikt nämnder

- KS ansvarar för beslut om samordning mellan nämnderna och gränsdragning mellan nämndernas kompetens. Styrelsen ansvarar för att en effektiv och ändamålsenlig verksamhet upprätthålls (2 § KS reglemente).
- KS ska utöva uppsikt över övriga nämnders och gemensamma nämnders beslut (3 § p 2 KS reglemente)
- KS ska hos fullmäktige, övriga nämnder och andra myndigheter göra de framställningar som behövs samt kontinuerligt följa verksamheten i övriga nämnder 3 § p 6 och 7 reglementet)

Uppsikt nämnder

- KS ska övervaka att av fullmäktige fastställda kvalitetskrav, mål, riktlinjer och program för verksamheten samt ekonomi följs upp i nämnderna.
- KS ska övervaka att kommunens förvaltning sköts lagligt och ekonomiskt
- KS ska följa hur den interna kontrollen sköts i nämnderna
- KS ska två gånger per år rapportera till fullmäktige hur samtliga kommunens verksamheter utvecklas mot bakgrund av fastlagda mål och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret

Uppsikt helägda kommunala bolag (stiftelser och föreningar)

Helägda - KS ska vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att:

- Det kommunala ändamålet är fastställt och utgör ram för verksamheten samt att det anges i bolagsordningen att beslut av principiell beskaffenhet tas av KF.
- Styrelseledamöter och minst en lekmannarevisor utses av kommunen.
- Bolagen ger allmänheten insyn i sin verksamhet som genom avtal lämnas över till privata utförare.

Delägda – krav på insyn och styrelseledamöter mm beror på ägarandel

Uppsikt helägda kommunala bolag (stiftelser och föreningar)

- Styrelsen ska årligen bedöma, om den verksamhet som bolaget bedrivit varit kommunalrättsligt kompetensenlig (KL 6:1, 6:9 och reglementet)
- Granskningen ska vara tillräckligt omfattande för att möjliggöra en bedömning av om verksamheten som helhet har haft en sådan inriktning och bedrivits på ett sådant sätt att den varit kompetensenlig, (HFD 2018 ref 33)
- Styrelsens årliga beslut i kompetensfrågor kan överklagas med kommunalbesvär
- Finner styrelsen att brister förelegat, ska den samtidigt lämna förslag till fullmäktige om nödvändiga åtgärder (KS reglemente 4 § p 5)

Uppsikt kommunalförbund och gemensamma nämnder

- KS ska ha uppsikt över kommunal verksamhet i sådana kommunalförbund, gemensamma nämnder och sådan avtalssamverkan som kommunen är medlem i (regleras både i lag och reglemente).
- KS ska en gång årligen till fullmäktige rapportera om kommunens avtalssamverkan enligt 9 kap. 37 § KL eller enligt annan lag eller författning (9 § p 5 reglementet)
- Närmare om vem som ska göra vad i samarbeten kan också vara lämpligt att reglera i förbundsordning, reglemente eller avtal, när det är flera kommuner som samverkar

Särskilt om privata utförare

- När skötseln av en kommunal angelägenhet genom avtal har lämnats över till en privat utförare, ska kommunen eller regionen kontrollera och följa upp verksamheten. (10 kap 8 § KL)
- Nämnderna har det generella ansvaret för uppföljningen.
- KS ska enligt 9 § KS reglemente inom ramen för sin uppsiktsplikt övervaka att verksamheter som bedrivs av privata utförare kontrolleras och följs upp i enlighet med lag, avtal och av fullmäktige fastställda program och direktiv

Exempel på medel för kontroll

Styrelsen ska **följa de frågor som kan inverka på kommunens eller regionens utveckling** och ekonomiska ställning styrelsen ska också hos fullmäktige, övriga nämnder och andra myndigheter göra de framställningar som behövs. (KL 6:11)

Styrelsen får från övriga nämnder, beredningar och anställda i kommunen eller regionen **begära in de yttranden och upplysningar** som behövs för att styrelsen ska kunna fullgöra sina uppgifter (KL 6:12)

KS ska särskilt **bereda eller yttra sig i ärenden som ska handläggas av fullmäktige**, ha hand om den ekonomiska förvaltningen, verkställa fullmäktiges beslut, och i övrigt fullgöra de uppdrag som fullmäktige har lämnat över till styrelsen. (KL 6 :13)

KS ska svara för att **tillvarata kommunens intressen vid bolags- och föreningsstämmor** och andra likartade sammanträden i de företag som kommunen helt eller delvis äger eller annars har intresse i (§ 4 p 6 KS reglemente)

Åtgärder vid brister – bolag och nämnder

- KS kan föreslå KF att tex besluta om ägardirektiv eller besluta i fråga som rör annan nämnd
- Om besluten inte följs aktualiseras ytterst regler kring ansvarsutkrävande/ansvarsfrihet samt möjligheter att "byta ut" ansvariga
- Bolagsstyrelser: Uppdrag kan återkallas om de inte har ägarens förtroende (ABL 8:14). Beslut i KF krävs och reglerna om beredningstvång gäller.
- Förtroendevalda: Uppdrag kan återkallas av KF om förutsättningarna i KL 4:9-4:10 är uppfyllda.

Åtgärder vid brister – kommunal samverkan

- **Kommunalförbund:** Det finns en ovillkorlig rätt att lämna ett kommunalförbund (9:18 KL) Utträdestiden ska vara tre år om inte kortare anges i förbundsordningen. Revisionen för kommunalförbundet ska underställas fullmäktige,
- **Gemensamma nämnder:** I princip gäller samma sak som i förhållande till nämnd fast det är *KF* som har rätt att begära upplysning från nämnden (9:27 KL).
- **Avtalssamverkan:** Frågor om hur kontroll ska ske och hur avtalet kan sägas upp behöver regleras i avtalet.

Åtgärder vid brister – delägda bolag samt enskild verksamhet

- Kommunfullmäktige har bara inflytande över delägda bolag i förhållande till sin andel och i förhållande till vad som är avtalat/reglerat
- Vid brister hos privata utförare aktualiseras frågor kring omförhandling och uppsägning av avtal
- De möjliga sanktionerna är som tidigare återkallande av uppdrag, skadestånd eller straff

Särskilt om återkallande av uppdrag

Enskild förtroendevald:

- Inte medgetts ansvarsfrihet
- Dömts för brott som kan ge minst två års fängelse och domen vunnit laga kraft

Flera förtroendevalda:

- När den politiska majoriteten i en nämnd inte längre är densamma som i fullmäktige
- Vid förändringar i nämndorganisationen

Kommunal samverkan – Det går bara att återkalla uppdrag för den man själv utsett

Särskilt om (icke) beviljande av ansvarsfrihet

- Fullmäktige ska vid ett sammanträde före utgången av juni månad året efter det år som revisionen avser, besluta om ansvarsfrihet ska beviljas eller vägras. Beslutet ska motiveras om det inte är uppenbart obehövt (KL 5:24)
- Överväger fullmäktige att vägra ansvarsfrihet, trots att några anmärkningar inte framställts från revisionen, bör aktuell nämnd få yttra sig innan beslut fattas.
- Beslut att vägra ansvarsfrihet innebär i fall som gäller förtroendevalda att
 - 1) Fullmäktige får besluta att skadeståndstalan ska väckas, talan som inte grundas på brott ska väckas inom ett år från beslutet att inte bevilja ansvarsfrihet (förfluten tid)
 - 2) Fullmäktige får återkalla uppdraget (framtid)

Åtgärder - beslut att utkräva skadestånd mm

- KF beslutar
- KS är processbehörig

